

Lausunto

18.5.2022

VN/28734/2021

VN/28734/2021-VM-6

Työ- ja elinkeinoministeriö

Valtiovarainministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi EU:n markkinavalvonta-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi eräillä tuotesektoreilla

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoa valtiovarainministeriöltä luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle EU:n markkinavalvonta-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi eräillä tuotesektoreilla. Esityksessä ehdotetaan muutettavan lelujen turvallisuudesta annettua lakia (1154/2011), kuluttajaturvallisuuslakia (920/2011), mittauslaitelakia (707/2011), eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettua lakia (1137/2016, jäljempänä markkinavalvontalaki) sekä kaasulaitelakia (502/2018). Muutokset ovat tarpeen kasallisen täydentävän sääntelyn antamiseksi markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1020, jäljempänä markkinavalvonta-asetus, soveltamisen tueksi.

Esityksen tavoitteena on saattaa leluja, kuluttajien käyttöön tarkoitettuja koneita, mittauslaitteita ja kaasulaitteita koskeva sääntely markkinavalvonta-asetuksen vaatimusten mukaiseksi. Lisäksi esityksen tavoitteena on yhdenmukaistaa markkinavalvontasääntelyä kansallisella tasolla hyödyntämällä horisontaalista markkinavalvontalakia. Esityksessä ehdotetaan täydennettävän markkinavalvonnan toimivaltuuksia koskevaa sääntelyä tarpeellisin osin, kumottavan markkinavalvontaa koskevaa päällekkäistä sääntelyä sekä täydennettävän seuraamussääntelyä markkinavalvonta-asetuksen johdosta.

Valtiovarainministeriö pitää lakiehdotusta kannatettavana. Tullia koskeva muutos lelujen turvallisuudesta annettuun lakiin on tarpeellinen ja kuluttajaturvallisuuslakiin ehdotettu viranomaisten toimivaltuuksia täydentävä 26 §:n ehdotus on tarkoituksenmukainen.

Nykytila

Lelujen ja kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvontaa tehdään tällä hetkellä kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) valvontaa koskevien säännösten mukaisesti. Markkinavalvontaviranomaisena toimii kuluttajaturvallisuuslain mukaisesti Turvallisuus- ja kemikaalivirasto sekä tietyissä tilanteissa Tulli, minkä lisäksi Tulli toimii ulkorajavalvontaviranomaisena. Kuluttajaturvallisuuslain valvontaa koskeva sääntely ei täysin vastaa markkinavalvonta-asetuksessa edellytettyä tasoa valvonnan toimivaltuuksien ja markkinavalvonnan toimenpiteiden osalta.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtioneuvosto

PL 23
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Snellmaninkatu 1 A
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

Lelut

Lelujen osalta valvontaa on suorittanut sekä Turvallisuus- ja kemikaalivirasto että Tulli itsenäisesti kumpikin omalla toimialallaan kuluttajaturvallisuuslaissa säädetyn mukaisesti. Molemmilla viranomaisilla on myös itsenäinen päätösvalta valvontatapausten osalta. Esityksen tarkoituksena on jatkaa mainittujen viranomaisten valvontatehtäviä ja käytäntöä, koska tämä yhteistyömalli on osoittautunut mainittujen viranomaisten osaamisen ja resurssien käytön kannalta tehokkaaksi ja tarkoituksenmukaiseksi toimintatavaksi. Tässä yhteydessä ei siten esitetä muutoksia Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ja Tullin väliseen tehtävänjakoon.

Tullia koskeva muutos

Laki lelujen turvallisuudesta annetun lain muuttamisesta

56 § Valvontaviranomaiset

Markkinavalvontaviranomaisesta säädetään eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016), jäljempänä markkinavalvontalaki, 4 §:n 1 momentissa. Ulkorajavalvontaviranomaisesta säädetään markkinavalvontalain 4 §:n 2 momentissa.

Sen lisäksi, mitä markkinavalvontalain 4 §:n 1 momentissa säädetään, Tulli toimii markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1020, jäljempänä markkinavalvonta-asetus, 25–28 artiklassa tarkoitettuna markkinavalvontaviranomaisena lelujen osalta. Lisäksi Tulli valvoo markkinavalvontaviranomaisena tämän lain noudattamista toimitettaessa leluja Suomeen Euroopan unionin jäsenmaista Suomessa tapahtuvan tavaraerän purkamisen ja siihen liittyvän varastoinnin yhteydessä. Tullin toimiessa markkinavalvontaviranomaisena sovelletaan tullilain (304/2016) lisäksi markkinavalvontalain 6–29 §:ä.

Esityksessä ehdotetaan, että lelujen turvallisuudesta annetussa laissa säädetään jatkossa Tullin roolista markkinavalvontaviranomaisena eräissä tilanteissa. Sääntely vastaisi Tullin roolin osalta nykytilaa. Markkinavalvontalain sääntelyn mukaisesti lelujen markkinavalvonnasta vastaavana viranomaisena jatkaisi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, joka toimii nykyisinkin lelujen osalta markkinavalvontaviranomaisena.

Ehdotuksen mukaan Tulli tekisi ulkorajavalvonnassa myös markkinavalvontaviranomaisille 25–28 artikloissa osoitetut toimenpiteet ja siten esimerkiksi arvioisi tuotteen vaatimustenmukaisuuden ja tarvittaessa kieltäisi sen saattamisen markkinoille. Menettely vastaisi nykytilaa lelujen ulkorajavalvonnassa. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan lisäksi säädetävän Tullin roolista markkinavalvontaviranomaisena silloin, kun kyse on lelujen toimittamisesta Suomeen EU:n jäsenmaista. Tullin valvontatoimivalta ulottuisi tavaraerän purkamisen ja siihen liittyvän varastoinnin yhteyteen. Tullilla olisi valvontatoimivalta kummassakin tilanteessa myös erikseen, eli Tulli voisi toteuttaa valvontaa pelkästään tavaraerän purkamisen yhteydessä taikka pelkästään tavaraerän purkamiseen liittyvän varastoinnin yhteydessä. Tullin toimivaltuudet olisivat jatkossakin nykytilaa vastaavat

Lelujen turvallisuudesta annettuun lakiin ehdotetaan lisättävän informatiiviset viittaukset markkinavalvontalakiin ja markkinavalvonta-asetukseen aiempien kuluttajaturvallisuuslakiin kohdistuneiden viittausten tilalle. Lelujen markkinavalvontaan jatkossa sovellettaisiin markkinavalvontalakia ja se ehdotetaan lisättävän markkinavalvontalain soveltamisalaan. Samalla ehdotetaan kumottavan lelujen turvallisuudesta annetusta laista sellainen markkinavalvontaa koskeva sääntely, joka olisi jatkossa päällekkäistä markkinavalvontalain sääntelyn kanssa. Lelujen turvallisuudesta annettuun lakiin ehdotetaan lisättävän myös uusi rangaistussäännöksiä koskeva pykälä, sillä kuluttajaturvallisuuslain 50 §:n ja rikoslain 44 luvun 1 §:n rangaistussäännökset eivät enää jatkossa soveltuisi lelusektorilla, kun lelujen markkinavalvontaa ei jatkossa tehtäisi kuluttajaturvallisuuslain mukaisesti. Uudet rangaistussäännökset ovat tarpeen paitsi leludirektiivin ja markkinavalvonta-asetuksen seuraamussääntelyä edellyttävien säännösten vuoksi, myös niiden ennaltaehkäisevän ja varoittavan vaikutuksen vuoksi. Lelujen turvallisuudesta annetun lain velvoitteilla suojataan erityisen haavoittuvaa kuluttajaryhmää mahdollisesti hyvin vakavilta riskeiltä, jotka voivat kohdistua esimerkiksi lasten henkeen ja terveyteen. Valtiovarainministeriö kannattaa ehdotusta.

Kuluttajien käyttöön tarkoitetut koneet

Kuluttajaturvallisuuslaissa säädetty markkinavalvonnan toimivaltuudet vastaavat pitkälti markkinavalvonta-asetuksessa edellytetyjä valvontaviranomaisen toimivaltuuksia. Markkinavalvontalakia ei kuitenkaan sovelleta koneiden markkinavalvontaan. Tämän vuoksi kuluttajaturvallisuuslain 26 §:n 1 momenttiin ehdotetaan aineellista säännöstä, jonka mukaan kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvontaan sovellettaisiin markkinavalvontalain 8 §:n 2 momentissa, 10 a §:ssä ja 22 a §:ssä 28 §:ssä säädettyjä toimivaltuuksia. Lisäksi kuluttajaturvallisuuslain 26 §:n 1 momenttiin ehdotetaan aineellista säännöstä, jonka mukaan muodollisen vaatimustenvastaisuuden tilanteissa sovellettaisiin markkinavalvontalain 17–22 ja 23–25 §:n toimivaltuuksia, koska kuluttajaturvallisuuslain 6 luvussa säädetty toimivaltuudet ovat kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden markkinavalvonnassa toimivaltaisen viranomaisen käytettävissä ainoastaan silloin, kun kyse on vaatimustenvastaisesta tuotteesta, joka on 10 §:ssä tarkoitettulla tavalla vaarallinen terveydelle tai omaisuudelle. Edellä mainittuja markkinavalvontalain toimivaltuuksia sovellettaisiin, mikäli kuluttajaturvallisuuslain tai sen nojalla annettujen säännösten vastainen kulutustavara ei ole 10 §:ssä tarkoitettulla tavalla terveydelle tai omaisuudelle vaarallinen. Valtiovarainministeriö pitää ehdotusta tarkoituksenmukaisena.

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Lelujen ja kuluttajien käyttöön tarkoitettujen koneiden sektoreilla markkinavalvontaviranomaisten käyttöön tulisi tässä ehdotetun sääntelyn johdosta uusia markkinavalvonta-asetuksen edellyttämiä toimivaltuuksia, kuten valehenkilöllisyyden käytön mahdollisuus tuotenäytteitä hankittaessa ja verkossa myytävien tuotteiden osalta mahdollisuus vaatia esimerkiksi sisältöä poistettavaksi verkkorajapinnalta. Uusien toimivaltuuksien käyttöönoton ei ole arvioitu aiheuttavan merkittäviä lisäresurssitarpeita, mutta niiden käyttöönotto edellyttää erityisesti alkuvaiheessa henkilökunnan perehdyttämistä ja uusien toimintamallien luomista. Viranomaisten tietoteknisen osaamisen lisäksi toimivaltuuksien käyttö edellyttää tarkoitukseen sopivaa IT-välineistöä. Viranomaisten työmäärän voidaan siten arvioida jossain määrin lisääntyvän uusien toimivaltuuksien käyttöönoton yhteydessä.

Osastopäällikkö, ylijohtaja Terhi Järvikare

Erityisasiantuntija Elise Luovula

VN/28734/2021-VM-8

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: